

К. Багнюк

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

*Науковий керівник **Т.В. Гембара**, кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри прикладної математики і механіки*

ВИДАТНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МАТЕМАТИК ТА ПЕДАГОГ МИРОН-МИКОЛАЙ ОНУФРІЙОВИЧ ЗАРИЦЬКИЙ

Відомий український вчений-математик та педагог, професор Львівського державного університету, дійсний член Наукового Товариства ім. Т. Шевченка, фундатор української математичної культури народився Мирон-Миколай Онуфрійович Зарицький 21 травня 1889 р. у селі Стара Могильниця., нині Тербовлянського району Тернопільської області в родині греко-католицького священника. За походженням він є з шляхетського роду [України](#), [Білорусі](#), [Литви](#) та [Польщі](#) гербу “Новина” (на фото), відомого починаючи 13 століттям. У зображенні герба на блакитному фоні щита - срібні ручка для підвішування казана в переверненому вигляді й короткий меч (символ хреста) з руків'ям догори і вістрям, спрямованим униз до центру ручки казана. У клейноді міститься зображення зігнутої в коліні ноги воїна, покритої захисними обладунками. Існує також варіант герба з хрестом замість меча. Носіями цього славетного герба є наприклад легендарний гетьман Пилип Орлик (1672—1742) — козацький політичний, державний і військовий діяч, поет, публіцист та українець доктор Зарицький Орест (1863—1930), контр-адмірал генеральний штабу військового флоту Австро-Угорщини. Дідусь майбутнього математика, лицар герба “Новина” Іван Зарицький (1820-1877), брав участь у Польському повстанні 1863-1864 рр., тож із теренів Російської імперії мав емігрувати. Вирушив він до Східної Галичини, у 1888 р. висвятився на греко-католицького священника і пов'язав подальшу долю роду з Україною. Найдавніша згадка про ту родину сягає Стефана Зарицького, який у 1683 р. героїчно себе проявив у Віденській битві проти турків, за що король Речі Посполитої Ян III Собеський присвоїв йому почесний титул лицаря герба “Новина”. Титул той передавався з покоління в покоління.

В 1899 році поступає до першого класу Бережанської гімназії, на третьому році навчання переводиться в Тернопільську українську гімназію. Через рік Мирон Зарицький без жодної допомоги підготував і здав екстерном іспити за 6-ий клас Тернопільської гімназії та поступив до 7-го класу класичної гімназії в Перемишлі. Деякі викладачі завагалися, чи допускати Зарицького до випускних іспитів. Бік учня прийняв директор Перемиської державної гімназії, український педагог та літератор Григорій Іванович Цеглинський (1853-1912). Розуміючи, що то його шанс, Мирон узяв та буквально склав матуру (іспити) блискуче. Після закінчення з відзнакою гімназії поступає до Віденського університету переводиться у Львівський університет, де вивчає математику, фізику, філософію, самотужки опановує французьку мову. У 1912 році, після закінчення університету, склав іспит на право вчителя математики і фізики, працює у різних гімназіях Західної України. (Белз, Збараж, Коломия, Тернопіль). Вчителюючи, Зарицький М.О. займається наукою, публікує свої праці з психології, філософії, астрономії і математики. У 1927 році його обирають дійсним членом Наукового

Товариства ім. Т.Шевченка. Згодом Зарицький М.О. – член Польського та Німецького математичних товариств. У 1925 році публікує роботу «Метод запровадження доброго впорядкування у теорії множин». У той період український вчений зблизився з видатними польськими математиками Гуго Штайнгаузом, Стефаном Банахом, Володимиром Стожеком, Станіславом Мазуром, які викладали у місті Лева. Мирона Зарицького шановні колеги прийняли до Львівського відділу Польського математичного товариства (Polskie Towarzystwo Matematyczne), що періодично збиралось у “Шотландській кав'ярні” (Kawiarnia “Szkocka”) на колишній площі Александра Фредра, 9 (нині – пр-т Тараса Шевченка, 27). Із науковою доповіддю “Когеренції та адгеренції Кантора” 38-річний доктор філософії виступив на I-му Польському математичному з'їзді, що під головуванням професора Політехніки Максиміліана Губера відбувся у Львові 7-10 вересня 1927 р. В 1930 році за працю «Деякі основи поняття аналізу положень з точки зору алгебри логіки» йому присуджено науковий ступінь доктора філософії. До 1939 року Зарицький М.О. надрукував біля 20 наукових праць у львівських та іноземних виданнях і в цей період сформувався як серйозний математик з філософським ухилом. З грудня 1939 року він починає працювати у Львівському університеті. Він був деканом, завідувачем кафедри теорії ймовірностей та вищої математики Львівського університету. Багато викладачів львівських університетів, відомих вчених математиків, механіків були його студентами. Наукові праці вченого були присвячені теорії множин, математичній логіці, історії математики, теорії ймовірностей, теорії функцій дійсної змінної. 19 серпня 1961 р. Мирон Онуфрійович Зарицький помер. Поховали вченого та викладача 22 серпня 1961 р. на 59-му полі Личаківського цвинтаря у Львові.



Фото зображення родового герба